

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของลาว (International Relations of Laos)

หัวข้อเรื่อง

1. ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
2. ความสัมพันธ์กับประเทศเวียดนาม
3. ความสัมพันธ์กับประเทศไทย
4. ความสัมพันธ์กับประเทศสหรัฐอเมริกา
5. ความสัมพันธ์กับรัสเซีย
6. ความสัมพันธ์กับจีน
7. ปัญหาและอุปสรรคของลาว

แนวความคิด

1. ในยุคโลกาภิวัตน์ ไม่มีประเทศใดอยู่รอดตามลำพังได้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงมีความสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการปกครองระบอบใดก็ตาม
2. นโยบายต่างประเทศย่อมมีความสำคัญกับประเทศเล็กๆ เป็นอย่างยิ่ง หากตัดสินใจผิดพลาดอาจนำประเทศสู่หายนะได้

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทนี้จบแล้ว นักศึกษาจะสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. เข้าใจถึงกลยุทธ์นโยบายที่ประเทศหลายประเทศต้องพึ่งพาประเทศอื่น แม้ว่าจะมีความแตกต่างในระบอบการปกครองก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก
2. การเมืองไม่มีมิตรแท้ และศัตรูถาวร ดังนั้นจึงไม่ควรสร้างศัตรูในทุกนาทิต์ของชีวิต แต่จงสร้างมิตรในทุกโอกาสที่มี

1. ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นประเทศที่ถูกห้อมล้อมด้วยแผ่นดิน (Landlock) ไม่มีทางออกสู่ทะเล ลักษณะทางภูมิประเทศตั้งอยู่ท่ามกลางหุบเขาขนาดสองข้างหรือบางส่วนก็เป็นลำน้ำโขงแบ่งเขตแดนแผ่นดินลาว จึงเป็นศูนย์กลางที่ประเทศเพื่อนบ้านสามารถแผ่อิทธิพลเข้ามาได้ง่าย ทั้งจากประเทศไทยด้านทิศตะวันตกที่มีความยาวเขตแดนติดต่อกันกว่า 1,700 กิโลเมตร โดยมีแม่น้ำโขงกั้นขวางและในฤดูแล้งบางบริเวณก็ตื่นขึ้นจนสัญจรไปมาหาสู่กันได้ ส่วนด้านทิศตะวันออก มีเทือกเขาสูงเป็นเขตแดนกั้นระหว่างประเทศเวียดนามกับประเทศลาว ในอดีตประเทศเวียดนามเคยประกาศผนวกดินแดนของลาว คือ แขวงเชียงขวาง และแขวงคำม่วนเข้ามาอยู่ในอาณัติปกครองมาแล้ว

จากสภาพภูมิประเทศ ท่าเลที่ตั้งประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ รวมทั้งประสบการณ์การเดินทางแนวทางสังคมนิยมตามแบบระบบมาร์กซิส-เลนิน (Marxism-Leninism) ในช่วงระยะเวลาหนึ่งนั้น หากแต่ชีวิตสังคมนิยมของลาวไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการใช้ระบอบคอมมิวนิสต์ตามแนวของมาร์กซิส-เลนินนัก รัฐบาลลาวจึงเริ่มเปลี่ยนนโยบายใหม่หันมาใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม โดยผ่านองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ให้เป็นผู้กำกับดูแลและแนะนำ

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลลาวก็ออกกฎหมายด้านธุรกิจและการลงทุนหลายฉบับมาคุ้มครอง เพื่อสร้างความมั่นคงและสร้างความไว้วางใจให้กับนักลงทุนต่างชาติ และคาดหวังที่จะสร้างศักยภาพให้แก่ลาว ให้สามารถผลิตสินค้าและบริการออกสู่ตลาดโลกได้ ถึงแม้จะไม่มีทางออกสู่ทะเล หรือไม่มีแม้แต่เส้นทางรถไฟที่ใช้ขนส่งสินค้าก็ตาม

กล่าวโดยรวม หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตรัสเซียและเวียดนาม การช่วยเหลือลาวได้ลดลงอย่างมาก ทำให้ลาวต้องทบทวนนโยบายต่างประเทศใหม่ โดยหันมาปรับปรุงความสัมพันธ์กับไทย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดที่สุด นั่นคือ ลาวต้องหาทางออกทะเลและพยายามพึ่งพาตนเองจากการค้ากับต่างประเทศ ดังนั้น ในปีค.ศ. 1987 ไทยกับลาวได้เริ่มเปิดพรมแดนต่อกันอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งความร่วมมือกันสร้างสะพานมิตรภาพเชื่อมต่อการค้าและคมนาคมถึง 2 แห่ง คือ ที่หนองคายและมุกดาหาร และในอนาคตจะมีโครงการอีก 2 แห่ง คือ นครพนม-คำม่วน และเชียงของ-ห้วยทราย เป็นต้น ในขณะเดียวกัน ลาวก็ได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์กับจีนไปด้วย รวมทั้งขยายความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางกับประเทศออสเตรเลีย ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สวีเดน และอินเดีย อีกทั้งได้ประกาศการยกเว้นการขอวีซ่า (Visa) ให้กับญี่ปุ่น ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2007 นี้ เป็นต้นไป

นอกจากนี้ สปป.ลาว ยังได้สมัครเป็นสมาชิกกับองค์การนานาชาติ (Membership of International Organizations) หลายแห่ง ที่สำคัญ ได้แก่

1. สมาชิก ASEAN ในปีค.ศ. 1997 และสมาชิก AFTA
2. สมาชิก ESCAP และสมาชิก FAO ขององค์การสหประชาชาติ
3. ธนาคารโลก (World-Bank) และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB)
4. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund - IMF) และองค์การแรงงานนานาชาติ (International Labour Organization - ILO) เป็นต้น

ในปัจจุบัน สปป.ลาว ยังไม่ได้เป็นสมาชิก องค์การการค้าโลก (WTO) แต่อยู่ระหว่างการเสนอขอเป็นสมาชิก

นอกเหนือจาก ความมั่นคงวัฒนาถาวร ความอยู่รอดของชาติ ความเป็นเอกภาพที่เป็นนโยบายหลักแล้ว นโยบายต่างประเทศของลาว ยังดูเสมือนว่าจะต้องมีความสัมพันธ์กับต่างประเทศกับทุกฝ่าย เป็นมิตรกับทุกประเทศภายใต้แนวทางปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

2. ความสัมพันธ์กับประเทศเวียดนาม (Relationship to Vietnam)

สืบเนื่องมาจากพรรคคอมมิวนิสต์ลาวนั้น มีเชื้อสายเชื่อมโยงมาจากพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนในประเทศเวียดนาม โดยให้ความร่วมมือต่อสู้กันมานานหลายสิบปี ความสัมพันธ์ทางการเมืองกับเวียดนาม จึงถือได้ว่าอยู่ในระดับดีเป็นพิเศษ (Special Relationship) จากความสัมพันธ์ทางการเมือง ทำให้ขยายแนวสู่ความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ เช่น การขนส่งสินค้าให้กับลาวทางทะเล การสื่อสารโทรคมนาคม การศึกษาอบรม และการทหารที่มีอย่างต่อเนื่องมานานของพรรค LPRP¹ และกองทัพประชาชนลาว (LPA)² มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับมหาวิทยาลัยฮานอยในเวียดนาม และอื่นๆ มีการประชุมความร่วมมือตามจังหวัดชายแดนติดต่อกัน ทั้งระดับจังหวัดต่อจังหวัด ระดับพรรคต่อพรรคเป็นประจำภายใต้ การสนับสนุนประสานงานของคณะกรรมการความร่วมมือเวียดนาม-ลาว (Vietnam-Laos Cooperation Commission)

¹ พรรค LPRP หมายถึง พรรคปฏิวัติประชาชนลาว (พรรคคอมมิวนิสต์ลาว) LPRP ย่อมาจาก Lao People's Revolution Party

² พรรค LPA หมายถึง พรรคกองทัพประชาชนลาว LPA ย่อมาจาก Lao People's Army

สำหรับความสัมพันธ์พิเศษของลาวกับเวียดนามนั้น ได้มีการลงนามข้อตกลงทวิภาคี ลาว-เวียดนาม (Laos-Vietnam Treaty) เริ่มตั้งแต่ปีค.ศ. 1975 มีอายุสัญญา 25 ปีโดยมีสาระสำคัญ คือ เวียดนามจะป้องกันลาวจากการถูกรุกราน หรือถูกโจมตีจากต่างชาติ หรือล้มล้างการปกครองจากภายนอกและภายในประเทศลาวด้วยตนเอง เวียดนามก็จะเข้าช่วยเหลือคุ้มครองลาว นอกจากนี้ ยังมีประชุมกันในระดับผู้นำรัฐบาล และรัฐมนตรีต่างประเทศเพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นกันระหว่างเวียดนาม ลาว และกัมพูชาเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มตั้งแต่ปีค.ศ. 1980 เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ สปป.ลาว ปรับตัวได้เร็วกว่าเวียดนาม คือ การนำประเทศทุนนิยมเสรีเข้าสู่ระบบด้วยนโยบายกลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economics Mechanism) แต่ยังคงใช้ระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม ซึ่งมีผลให้เงินทุนและเงินช่วยเหลือหลังไหลเข้าสู่ประเทศลาวอย่างมาก โดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศตะวันตก และกลุ่มประเทศทุนนิยมรวมทั้งเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศไทย และประเทศจีน ทำให้เกิดคู่ค้าและนักลงทุนใหม่ๆ จากทั่วโลก ตลอดจนแหล่งเงินกู้จากธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ก็เข้ามาพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า เส้นทางคมนาคม และการขนส่ง เป็นต้น เพื่อสนับสนุนโครงการได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องผูกติดกับเวียดนามตลอดไป

3. ความสัมพันธ์กับประเทศไทย (Relationship to Thailand)

จากประวัติศาสตร์แห่งความสัมพันธ์อันยาวนานของทั้งสองชาติ คือ ลาวกับไทย ซึ่งมีสายเลือด ภาษาพูด ภาษาเขียน ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ที่สืบสานมาช้านาน และคล้ายคลึงกัน แต่หากมองอีกทัศนะที่ตรงกันข้าม ไทยอาจเป็นผู้ถูกควมและมีโอกาสครอบงำลาวได้มากที่สุด ก็เป็นไปได้

โดยทั่วไปความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย แม้จะราบรื่น แต่ก็ไม่ค่อยลงรอยกันในหลายสิ่งหลายอย่าง มักมีการกระทบกระทั่งกัน โดยเฉพาะปัญหาพรมแดนที่ติดต่อกันมีความยาวกว่า 1,700 กิโลเมตร ทำให้เกิดการรบชิงดินแดนที่ยุทธการบ้านร่มเกล้า ระหว่างพิษณุโลกของไทยกับแขวงไซบุรีของลาวในปีค.ศ. 1987 ซึ่งเป็นผลมาจากแผนที่สมัยฝรั่งเศสเมื่อปีค.ศ. 1901 หรือความคลาดเคลื่อนจากข้อตกลงการแบ่งปันเขตแดนร่องน้ำลึกในลำแม่น้ำโขง และต่อมาปัญหาเหล่านี้ได้ลดน้อยลง เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการไทย-ลาวในการร่วมกันกำหนดแนวปักแบ่งเขตแดนให้ชัดเจนขึ้น

นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายเปลี่ยนสนามรบในอินโดจีนให้เป็นสนามการค้า ตามแนวนโยบายใหม่ของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (อดีตนายกรัฐมนตรี) ได้ส่งผลดี หลายด้านกับลาว เนื่องจากประเทศไทยมีเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งกว่า และได้ใช้ความเข้มแข็งนี้ ขยายอิทธิพลสู่ประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน อีกทั้งท้าวไกรสอน พรหมวิหาน ได้เคยเดินทาง มาประชุมปรึกษาหารือร่วมกับรัฐบาลไทยที่กรุงเทพฯ ในปีค.ศ. 1989 ทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับลาวได้ปรับปรุงดีขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะเมื่อมีการเปิดสะพานมิตรภาพระหว่าง ไทย-ลาว (Friendship Bridge) ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว ที่จุดเชื่อมต่อ ระหว่างจังหวัดหนองคายกับกรุงเวียงจันทน์ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 2006 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินทำพิธีเปิดสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 (มุกดาหาร-สะหวันเขต) ร่วมกับท่านบุญยัง วรจิต รองประธานประเทศลาว ทำให้การคมนาคม เชื่อมต่อระหว่าง 3 ประเทศ คือ ไทย - ลาว - เวียดนาม เกิดความเจริญด้านเศรษฐกิจ ติดต่อกัน การค้ากันได้ง่ายมากขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนี้ จะเป็นการออกวีซ่า ครั้งเดียว (Single Visa) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวต่างชาติลงประทับตราวีซ่าครั้งเดียว แต่เข้าออกได้ทุกประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียอาคเนย์ (ASEAN) นี้ และการที่ไทยสนับสนุน ลาวให้เป็นสมาชิกของกลุ่มอาเซียน (ASEAN) ซึ่งลาวได้เป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 9 ต่อจากประเทศพม่า รวมถึงการเสด็จเยี่ยมเยือนของราชวงศ์กษัตริย์ไทยเป็นประจำหลายครั้ง เพื่อส่งเสริมอาชีพชาวลาว เช่น โครงการพระราชดำริที่โพนฮอง (Phone Hong) และโครงการ ช่วยเหลือเด็กกำพร้าในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ตลอดจนการให้สัตยาบันการส่ง ผู้ร้ายข้ามแดน และโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมต่อลาว-ไทย แห่งที่สอง ระหว่างจังหวัดมุกดาหาร กับแขวงสะหวันเขต ซึ่งจะแล้วเสร็จในปีค.ศ. 2007 นี้ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลดำเนินการอย่างราบรื่นดีมาก อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ ระหว่างประชาชนอาจมีปัญหาคความเข้าใจ และการสื่อสารกันอยู่บ้าง อาทิเช่น ภาพยนตร์ "หมากเตะโลกตะลึง" ที่ผู้สร้างฝ่ายไทยได้ขอยกเลิกการฉายไปในที่สุด เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้

4. ความสัมพันธ์กับประเทศสหรัฐอเมริกา (Relationship to U.S.A.)

หลังจากปีค.ศ. 1975 เมื่อสงครามเย็นเวียดนามได้ยุติลง สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องรับมือพหุพจากอินโดจีนเป็นจำนวนมากในช่วงระยะเวลา 2-3 ปี รวมถึงการขาดความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้า (Embargo) กับเวียดนาม กัมพูชา และลาว ทำให้สหรัฐอเมริกาหันมาให้ความช่วยเหลือลาว ด้านอาหาร เวชภัณฑ์ และการแพทย์ เพื่อบรรเทาบาดแผลจากสงครามเย็นและเพื่อมนุษยธรรม โดยการแสดงการมีน้ำใจช่วยเหลือดังกล่าวเปรียบเสมือนสายโซ่แห่งความสัมพันธ์ที่พร้อมจะหวนกลับมาเชื่อมโยงกันได้ดีดังเดิมในอนาคต

อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับลาวนั้น แม้ว่าสงครามเย็นในเวียดนามได้สงบลงไปแล้ว แต่ความสัมพันธ์ก็ไม่เคยขาดตอน เพียงแต่เปลี่ยนระดับความสำคัญจากเอกอัครราชทูตมาเป็นสำนักงานประสานงานที่มีพนักงานประจำเพียง 12 คน และไม่มีกิจกรรมทางทหารใดๆเกี่ยวข้องทั้งสิ้น ดังนั้น ในปีค.ศ. 1992 เมื่อมีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์กันใหม่ ลาวกับสหรัฐอเมริกาจึงต่างพร้อมที่สมานสามัคคีได้ทันที

สหรัฐอเมริกาได้จัดโครงการช่วยเหลือทางการแพทย์ให้กับลาวหลายโครงการรวมทั้งหน่วยงานองค์การภาคเอกชน เช่น เพื่อนอเมริกัน (American Friend) และเมนโนไนท์ (Mennonite) ที่สนับสนุนอาชีพและสถานะภาพของสตรี (แม่หญิงลาว) ความสัมพันธ์ได้พัฒนาดีขึ้นตามลำดับ โดยสหรัฐอเมริกาได้มอบเงินจำนวนกว่า 8 ล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อให้ชาวเขามีอาชีพที่ดีกว่า และมั่นคง หลังเลิกปลูกฝิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ปลูกกาแฟเพื่อส่งออกปัฐรัฐ และเพื่อแลกกับข้อตกลงให้ปลดปล่อยนักโทษการเมือง และขอความร่วมมือในการค้นหาร่องรอยทหารอเมริกันประมาณ 500 รายที่สูญหายระหว่างสงครามเย็นในเวียดนามและในเขตดินแดนลาว นอกเหนือจาก ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด

นับตั้งแต่ปลายค.ศ. 1980 เป็นต้นมา ความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกากับลาว ได้ทวีความสัมพันธ์ในการค้นหาศพทหารอเมริกันที่สูญหายไปนสงครามเย็นดังกล่าวมากยิ่งขึ้น สหรัฐอเมริกามอบเงินช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก และให้เงินชดเชยเพื่อแลกกับการลดการปลูกฝิ่นและกัญชา การเก็บกู้ลูกระเบิดที่หลงเหลืออยู่ ต่อมาในปีค.ศ. 2004 สปป.ลาว ได้ลงนามในสัญญาการค้าทวิภาคีกับสหรัฐในการส่งออกเครื่องจักรสานเข้าสหรัฐ ความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาก็พัฒนาอย่างดีเยี่ยมตราบถึงปัจจุบันนี้ แม้จะมีปัญหาเรื่องชาวม้ง กูชาคีที่สหรัฐอเมริกาเคยให้การสนับสนุนอยู่บ้างเล็กน้อยก็ตาม

5. ความสัมพันธ์กับรัสเซีย (Relationship to Russia)

ประเทศโซเวียตรัสเซีย เป็นประเทศที่สนับสนุนลาวด้านการทหารมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1962 ถึงแม้ว่าลาวจะประกาศตัวเป็นกลางตามสนธิสัญญาเจนีวาก็ตาม และในปีค.ศ. 1989 รัสเซียได้ให้เงินช่วยเหลือลาวมากกว่าครึ่งหนึ่งของเงินช่วยเหลือทั้งหมดที่ลาวได้รับจากต่างประเทศ พร้อมทั้งส่งผู้เชี่ยวชาญ (Technicians) และที่ปรึกษามาช่วยลาวกว่า 1,500 คน เพื่อก่อสร้างถนนหนทาง สะพาน สนามบิน โรงพยาบาล และสถานีวิทยุกระจายเสียง นอกเหนือไปจากการสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์ เช่น เครื่องบินรบมิก (MIG) และปืนใหญ่ เป็นต้น

ต่อมาเมื่อรัสเซียล่มสลาย ความช่วยเหลือต่างๆก็ลดลงอย่างมาก เช่นเดียวกับการลดความช่วยเหลือทั้งด้านเงินทุน และนักเรียนทุนของมิตรประเทศจากค่ายสังคมนิยม ได้แก่ อังการี เยอรมันตะวันออก มองโกเลีย และเวียดนาม ลาวจึงเริ่มนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนต่อประเทศในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกามากขึ้น โดยเปลี่ยนค่านิยมจากเดิมที่มุ่งหวังส่งไปฝรั่งเศส และเวียดนาม

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับรัสเซียก็ยังคงแน่นแฟ้น โดยอาศัยช่องทางผ่านพรรคปฏิวัติประชาชนลาว (LPRP) ที่ยังคงยึดถืออุดมการณ์ลัทธิมาร์ก-เลนิน (Marxism-Leninism) เดียวกัน

6. ความสัมพันธ์กับจีน (Relationship to China)

สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาชนจีนยังยึดมั่นอย่างมั่นคงต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ตามแนวทางของ เมา เซ ตุง (Mao Tse Tung) ไม่เสื่อมคลาย และเป็นหลักให้ลาวสามารถพึ่งพาอาศัยได้ อีกทั้งจีนมีประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงด้านความสัมพันธ์กับลาว กล่าวคือ ลาวไม่เคยถูกจีนรุกรานเลย จึงไม่มีความขมขื่นเจ็บช้ำน้ำใจในฐานะผู้ถูกปกครองแต่อย่างใด

สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาชนจีนมีบทบาทที่สำคัญอยู่ทางภาคเหนือของลาว ทั้งด้านการค้า และการก่อสร้างถนน เป็นสำคัญ ไม่มีความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ซึ่งต่างกับไทยและเวียดนามที่มีต่อลาวภาคกลาง แต่จีนกลับจะสร้างความรุ่งเรืองด้านการค้าขายทางน้ำ โดยมีแม่น้ำโขงเชื่อมโยงถึง 4 ประเทศ คือ ภาคใต้ของจีน พม่า ลาว และภาคเหนือของไทยตามโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจพัฒนาลุ่มน้ำโขง

เมื่อจีนทำการส่งสอนเวียดนามที่เข้าไปยึดดินแดนกัมพูชาในปีค.ศ. 1978 โดยจีนส่งกองกำลังรุกเข้าไปในเวียดนามเป็นระยะทาง 19 กิโลเมตร ส่งผลให้ลาวรู้สึกลำบากใจที่จะต้องเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตามนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ ลาวจึงประวิงถ่วงเวลา ประณามการกระทำของจีนให้ช้าที่สุด เพื่อรักษาสัมพันธมิตรของทั้งสองฝ่ายไว้ จุดตกต่ำของความสัมพันธ์กับจีนเกิดขึ้นเมื่อปีค.ศ. 1979 เมื่อจีนรับกองกำลังและผู้อพยพชาวม้งผู้ซึ่งต่อสู้กับพรรคปฏิวัติประชาชนลาว (LPRP - พรรคคอมมิวนิสต์ลาว) เข้าไปอาศัยอยู่ในมณฑลยูนนาน บริเวณภาคใต้ของจีน แต่ความสัมพันธ์ก็ดีขึ้น เมื่อรัฐบาลจีนส่งคืนชาวม้งอพยพดังกล่าวกลับในเวลาต่อมา

ในปีค.ศ. 1991 ท้าวไกรสอน พรหมวิหาน ได้ไปเยี่ยมเยือนเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับจีนที่กรุงปักกิ่ง และเพิ่มความสัมพันธ์ ระดับการทูต (ตัวแทนประเทศ) ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนและพรรคคอมมิวนิสต์ลาวก็ดีขึ้นเป็นลำดับ รวมทั้งการค้าขายที่จีนโดยอาศัยลาวเป็นช่องทางระบายสินค้าเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมที่มีต้นทุนและค่าแรงงานต่ำ สู่กลุ่มประเทศอินโดจีนเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ การที่สปป.ลาว ยอมรับการใช้ “นโยบายจีนเดียว (One China Policy)” ได้ส่งผลดีต่อ สปป.ลาว อย่างคาดไม่ถึง กล่าวคือ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ยกเลิกหนี้สินที่ลาวกู้ยืมจากจีนมาเป็นมูลค่ากว่า 80 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2006 นี้เอง และจีนแผ่นดินใหญ่ยังได้มีข้อตกลงกับสปป.ลาว ที่จะเคารพมั่นในเอกภาพ และความเป็นอธิปไตย สิทธิ และการช่วยเหลือคำจูนระบอบสังคมนิยมของสปป.ลาวควบคู่กันไปด้วยอย่างเต็มที่ ผลดังกล่าวยิ่งทำให้เศรษฐกิจของ สปป.ลาว มีความมั่นคงและ แข็งแกร่งกว่าเดิมอีกหลายสิบเท่าในอนาคตก่อนหน้านี้

7. ปัญหาและอุปสรรคของลาว

ปัจจุบันนี้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) อยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญ สร้างคุณภาพชีวิต และเพิ่มรายได้ของประชากร ซึ่งค่อนข้างต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยกัน

อุปสรรค และสาเหตุที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน (Skilled Technicians)

เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาดี มีความเชี่ยวชาญ ในการติดต่อกับต่างประเทศได้ ย้ายถิ่นฐานอพยพจากถิ่นเดิมไปอยู่ประเทศที่สาม เป็นจำนวนมากกว่า 700,000 คน หรือ ประมาณ 25% ของพลเมืองทั้งประเทศ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาประเทศสู่ความเจริญรุ่งเรือง ได้รวดเร็ว ในขณะเดียวกัน นักเรียนทุนที่จบจากโลกค่ายสังคมนิยมก็ไม่ชำนาญในการติดต่อกับโลกเสรีนิยมนัก นอกจากนี้ การขึ้นสู่อำนาจภายในพรรคคอมมิวนิสต์ (LPRP) ที่เป็น แกนนำรัฐบาลของลาว ก็ยังให้ความสำคัญต่อผลตอบแทน และผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก พรรค ที่เคยจับปืนต่อสู้ขับไล่จักรวรรดินิยมอเมริกาด้วยกัน ให้ครองอำนาจขึ้นสู่ตำแหน่ง ที่สำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจมากกว่า การใช้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในการแก้ปัญหา ของชาติโดยเฉพาะ ทำให้ขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง การบริหารจัดการ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น แต่ปัญหาดังกล่าวได้ เริ่มคลี่คลาย ไปในทางที่ดีขึ้นแล้วในปัจจุบัน หลังจากลาวได้มุ่งเน้นการศึกษา และเพิ่มอัตราการอ่านออก เขียนได้สูงขึ้นจากเดิม

2. ปัญหาความยากจนของประชาชน

ลาวถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ยากจน โดยรายได้ของประชากรน้อยกว่า 500 เหรียญสหรัฐ (ค.ศ. 1996) ต่อคน ถึงแม้จะใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 5 ที่สิ้นสุดในปีค.ศ. 2000 นี้ก็ตาม รายได้ส่วนใหญ่เกิดจากภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น โรงงาน ตัดเย็บเสื้อผ้า และอื่นๆ การจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า การขุดแร่ธาตุ ถ่านหิน และอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว ที่ส่งเสริมกิจกรรมในช่วงปีค.ศ. 1999 - ค.ศ. 2000

อย่างไรก็ตาม ความยากจนของประชากรส่งผลให้อายุขัยของพลเมืองสั้นกว่า พลเมืองในกลุ่มประเทศอาเซียนมีอายุโดยเฉลี่ย 60-65 ปี

3. ปัญหาจากกลุ่มต่อต้านรัฐบาลลาวจากนอกประเทศ

ปัจจุบันยังมีการเคลื่อนไหวอยู่บ้างในประเทศฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะกลุ่มที่สูญเสียประโยชน์จากระบอบการปกครองเดิม และต้องการให้ระบอบกษัตริย์กลับ คืนมาใหม่

ตารางที่ 2 : แสดงจำนวนประชากรลาวปีค.ศ. 1992 แยกประเภทตามแขวง (รวม 4,360,000
 ล้านคน)

ลำดับที่	แขวง (จังหวัด)	พลเมือง (คน)
1.	อัตปือ (Attapu)	83,000
2.	บ่อแก้ว (Bokeo)	104,000
3.	บริคำไซ (Bolikhamsai)	151,000
4.	จำปาสัก (Champasak)	477,000
5.	หัวพัน (Houaphan)	232,000
6.	คำม่วน (Khammouan)	258,000
7.	หลวงน้ำทา (Luang Namtha)	125,000
8.	หลวงพระบาง (Luang Pharabang)	355,000
9.	อุดมไซ (Oudomxai)	188,000
10.	พงสาลี (Pongsali)	149,000
11.	สาละวัน (Saravan)	237,000
12.	สะหวันเขต (Savannakhet)	673,000
13.	ไซยบุรี (Xaingabourl)	195,000
14.	เซกอง (Xekong)	59,000
15.	เซียงขวาง (Xiang Khoang)	191,000
16.	เวียงจันทน์ (Vientiane)	321,000
17.	กำแพงนครเวียงจันทน์ (Vientiane Municipality)	489,000
*18.	เขตเศรษฐกิจ (ไซยสมบุรณ์)	73,000

* ปัจจุบันได้ยกเลิกเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้แล้ว โดยนำไปรวมกับแขวงเวียงจันทน์บางส่วน และแขวงอื่นๆ ที่
 อยู่ใกล้เคียงเมื่อสถานการณ์ผู้ภาวะปกติ

คำถามท้ายบทที่ 4

1. สาเหตุใดที่ประเทศเล็กๆ อย่างสปป.ลาว จึงต้องดำเนินนโยบายผูกมิตรกับนานาประเทศ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน และตั้งคมนิยมเวียดนามที่สร้างสัมพันธภาพพิเศษกว่าประเทศอื่น? มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมจิตใจให้ สปป.ลาว คาดหวังเช่นนั้น? จงวิจารณ์พร้อมให้เหตุผลประกอบ

2. สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศคู่สงครามในสงครามเวียดนาม ได้มีการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสปป.ลาว เป็นเวลายาวนานตั้งแต่ปี 1950 และไม่เคยปิดสถานทูตเลย แม้ความสัมพันธ์จะเสื่อมทรามลงในช่วงสิ้นสุดสงครามเวียดนามก็ตาม อะไรคือปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ของสองประเทศไม่เคยขาดตอน? จงกล่าวถึงความสัมพันธ์นั้น พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสายเลือด วัฒนธรรมและประเพณีมายาวนานหลายพันปี แต่ก็มี การขัดแย้งในด้านความเชื่อถือและทัศนคติที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ท่านคิดว่ามีวิธีการใดบ้างจะปรับความสัมพันธ์นั้นให้ราบรื่น? จงเสนอแนะหลักการมาพอสังเขป

4. ตั้งคมนิยมเวียดนามและสปป.ลาว มีความสัมพันธ์พิเศษ ทั้งด้านการปกครอง ผู้นำมีความใกล้ชิด ความผูกพันที่ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กันมาในสมรภูมิตะลุวงเวียดนาม ท่านคิดว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีสาเหตุจากใคร? และคาดว่าจะยืนยาวต่อไปในด้านใดบ้าง? จงวิจารณ์

5. ปัจจุบันสาธารณรัฐตั้งคมนิยมประชาชนจีน ได้เข้ามาลงทุนด้านเกษตรกรรม เช่น ปลูกยาง พารา สักรวอแร้ชาตุ และถ่านหิน ลงทุนงานปูนซีเมนต์ในลาวเป็นจำนวนมาก ท่านคิดว่าในอนาคตบทบาทของจีนจะมีความสำคัญอย่างไรบ้าง? จงวิจารณ์ข้อดีข้อเสีย และข้อเสนอแนะ